

werkboek

muzikale

vorming

deel I

The image displays a handwritten musical score. At the bottom, there is a formal piano introduction consisting of two staves (treble and bass clef) in 3/8 time. The treble staff begins with a piano (*pp*) dynamic and contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The bass staff contains a sequence of notes: G3, F3, E3, D3, C3, B2, A2. Above this formal score, the page is filled with various handwritten musical notations, including notes, rests, accidentals (sharps, flats, naturals), and dynamic markings (e.g., *pp*, *f*, *ppp*). Some of these notations are accompanied by question marks, suggesting a process of musical exploration or a 'what-if' exercise. The overall style is that of a student's working manuscript.

? Samengesteld door Peter Peters

INLEIDING

Bij de samenstelling van dit eerste werkboek voor leerlingen die piano gaan spelen, ga ik er vanuit dat niet alleen het naspelen van werken die beroemde componisten gecomponeerd hebben centraal moet staan, maar ook dat de leerling door zelfwerkzaamheid met het notenmateriaal, komt tot het maken van eenvoudige muziekstukjes.

Het doel van dit werkboek is:

- a) De leerling om leren gaan met het notenmateriaal dat door de eeuwen heen is ontwikkeld.
- b) De leerling om leren gaan met de ritmiek.
- c) De leerling in grote lijnen inzicht geven in de materie en structuur waaruit een muziekstuk is opgebouwd.
- d) Het leren omgaan met de spanning- en ontspanningsmomenten in de zinsbouw van melodieën.

Het eerste boek bestaat uit lesmateriaal, werkbladen en vingeroefeningen. De vingeroefeningen zijn indien nodig bedoeld als aanvulling op de te gebruiken methoden om de handstand beter te kunnen corrigeren.

Dit werkboek kan langs de bestaande methoden gehanteerd worden.

Voor opmerkingen en eventuele aanvullingen houd ik mij aanbevolen.

Rijkevoort, jan, 1988.

Peter Peters,
Docent aan de muziekschool
Gennep e.o. tel.: 08851-11951

INHOUD

HOOFDSTUK

Overzicht van termen voor de notatie	3
Ritme	4
Noteren van noten	5
Liedjes afmaken	6
Verband tussen lengte van tonen en notenwaarde	7
Rust-tekens	8
Achtste noten	9
Tonen raden	10
Liedjes afmaken 2	11
Puzzelen	12
Melodiebouw	13
Ritmische woorden	14
Maataccent	15
Hele- en halve toonsafstanden	16
Tonen raden 2	17
Figuren omzetten in notenschrift	18
Samenklanken	19
Luisteroefeningen	20
De uiteengevallen melodie in elkaar zetten	21
De roepnaam omzetten in een melodie	22
De voornaam als motief	24
Tonen raden 3	25
Sequensen	26
Akkoorden	27
Werkbladen	
Vingeroefeningen	

OVERZICHT VAN TERMEN VOOR DE NOTATIE

G-, viool of sopraansleutel

maatsoort

notenbalk

maat

maatstreep

F-, of bassleutel

verlenging door een bindingsboog

2+4=6 tellen

afkorting ||: de tussenliggende maten herhalen.

de noot langer aanhouden door een fermate.

eindmaatstreep

HIERONDER ENKELE WENKEN VOOR HET MAKEN VAN DE OPGAVEN:

- Lees de opgave goed.
- Werk met potlood en gum zodat je eventuele fouten kunt corrigeren.
- Werk netjes en duidelijk.

RITME

In het speelboek voor de piano hebben we noten gehad met een verschillende lengte. Ik zet ze hieronder nog even op een rijtje:

	kwart	;	in een $\frac{4}{4}$ maat	geven we deze 1 tel
	halve	;	"	2 tellen
	halve met punt	;	"	3 tellen
	hele	;	"	4 tellen

Verdelen we b.v. in een $\frac{4}{4}$ maat deze noten of enkele hiervan over verschillende maten en elke maat heeft 4 tellen dan krijgen we als we deze klappen of spelen een ritme. B.v.

OPGAVE voor datum

a) Maak ritmen over 4 maten in $\frac{4}{4}$ maat.

Zorg dat je deze ritmen ook kunt tellen en klappen.

b) Vul onderstaande rekensommetjes in.

$$\begin{array}{cccccc}
 \text{♩} + \text{♩} = 2 & \text{♮} + \text{♮} = 4 & \text{♩} + \text{♮} = & \text{♩} + \text{♩} = & \text{♮} + \text{♩} = \\
 \text{♩} + \text{♩} = & \text{♩} + \text{♮} = & \text{♮} + \text{♩} = & \text{♮} + \text{♮} = & \text{♩} + \text{♩} = \\
 \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} = & \text{♮} + \text{♩} - \text{♩} = & \text{♩} - \text{♩} + \text{♩} = & &
 \end{array}$$

behaald aantal punten _____

NOTEREN VAN NOTEN

OPGAVE voor datum

a) Noteer G- en F sleutels.

b) Noteer de volgende noten op de notenbalk:

naam _____

c) Verzin zelf een naam- en speel dit liedje.

behaald aantal punten _____

OPGAVE voor datum

a) Klap en tel deze ritmen-
blokken.

b) Tel en klap deze ook
door elkaar b.v.
1, 4, 6, 2 enz.

behaald aantal punten _____

LIEDJES AFMAKEN

OPGAVE voor datum _____

a) Maak de onderstaande liedjes af.

b) Zet ook de notennamen onder de noten.

c) Zorg dat je deze liedjes ook op de piano kunt spelen.

behaald aantal punten _____

OPGAVE voor datum _____

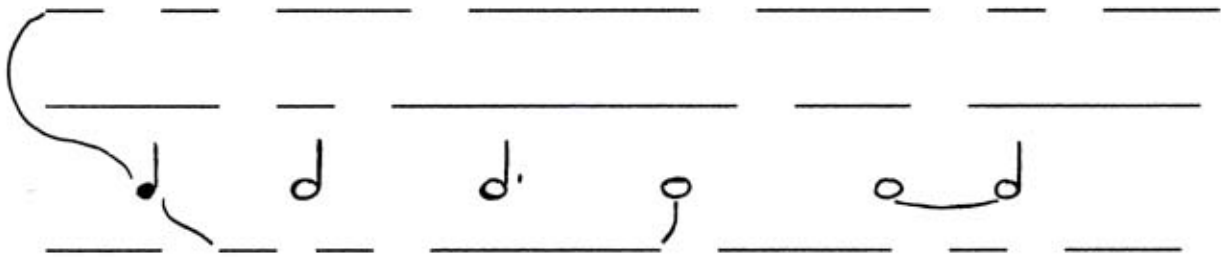
a) Vul de sleutel en de ontbrekende letter in.

Behaald aantal punten _____

VERBAND TUSSEN LENGTE VAN TONEN EN NOTENWAARDE

OPGAVE voor datum _____

- a) Verbindt de streepjes met de noten die er bij kunnen passen. _____

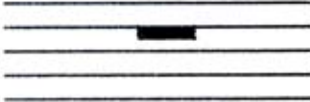
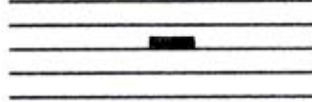
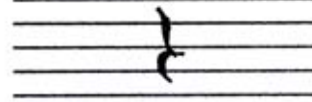

- b) Zet onderstaande figuren om in kleine melodietjes. _____

Behaald aantal punten _____

RUST-TEKENS

In het speelboekje voor de piano hebben we de hele- halve en de kwart rust behandeld. Ik zet ze hieronder nog even op een rijtje.

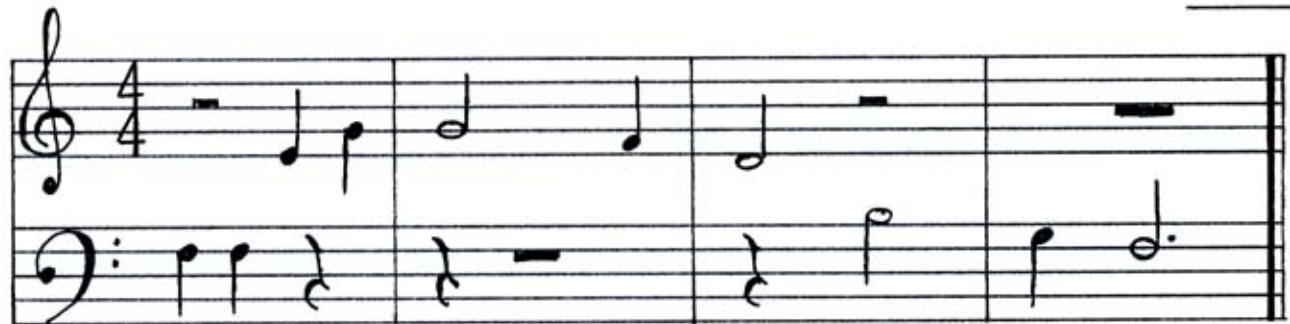
De Hele Rust	De Halve Rust	De Kwart Rust
		
duurt de gehele maat	duurt twee tellen	duurt een tel

OPGAVE voor datum _____

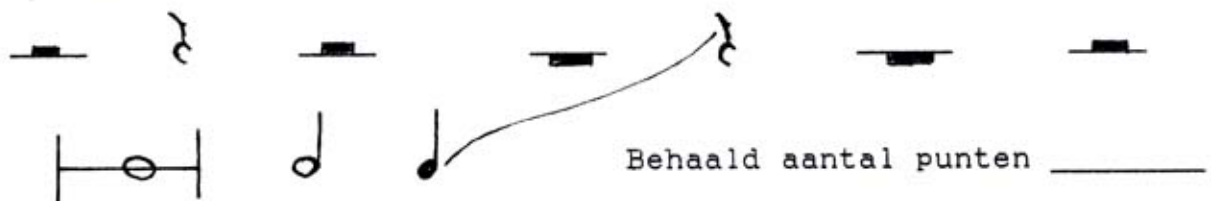
a) Vul de maatstrepen in. _____

b) Kruis de 10 notatiefouten aan in onderstaand muziekstukje. _____

c) Verbindt de rusten met de noten.

Behaald aantal punten _____

ACHTSTE NOTEN

We hebben nu noten en rusten gehad die binnen de maatsoorten zoals twee-, drie- en vier vierde goed te tellen zijn.

Met achtste noten ligt dat wat moeilijker omdat de achtste noot binnen een vierde maatsoort b.v. (twee-, drie- of vier vierde maat) maar een halve tel duurt.

De achtste noot krijgt aan het uiteinde van de stok een vlaggetje.

Zo of bij meerdere noten zo achtste rust zo

Om deze te tellen zijn er verschillende hulpmiddeltjes:

- a) De teleenheid veranderen door b.v. de eerste tel een te veranderen in E-NE (twee achtste).

In een vier vierde maat krijg je dan:

E-NE TWE-JE DRIE-JE VIE-RE (acht achtste noten).

- b) Door bij moeilijke ritmen de achtste noot een tel te geven. B.v.

OPGAVE voor datum

- a) Maak ritmen in vier vierde maat met achtste noten er bij. _____
Zorg dat je deze ook kunt tellen en klappen.

- c) Maak ritmen in drie vierde maat met achtste noten en achtste rusten er bij. Zorg dat je deze ook kunt tellen en klappen. _____

Behaald aantal punten _____

TONEN RADEN

OPGAVE voor datum

- a) Speel de centrale C en de daarboven gelegen D en luister daar goed naar. Zie v.b.

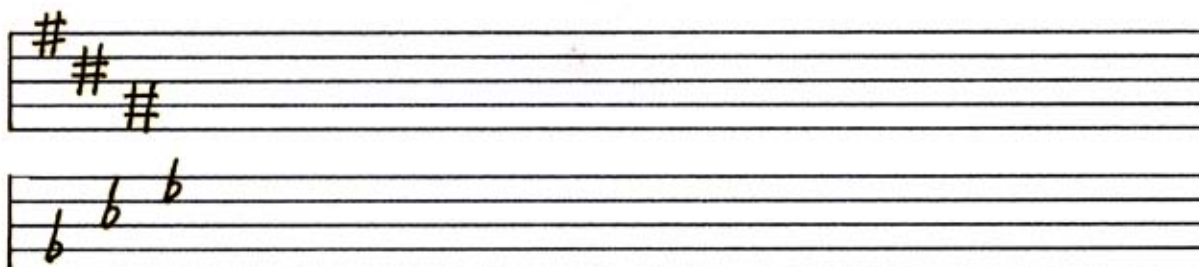
Deze tonen ook zingen op de notennamen.

- b) Doe dit ook met de centrale C- en de E en met de daaronder gelegen B en A. Zie v.b.

De volgende week speel ik de centrale C met daarna de D, E, B, of de A. Jullie moeten dan raden welke toon boven- of onder de centrale C klinkt en deze hieronder opschrijven.

- c) Noteer kruis- en moltekens op en tussen de lijnen.

Behaald aantal punten _____

LIEDJES AFMAKEN 2

OPGAVE voor datum _____

a) Vul de maatsoort in en maak onderstaande liedjes af. _____

c) Zet ook de notennamen onder de noten.

d) Zorg dat je deze liedjes ook op de piano kunt spelen.

Behaald aantal punten _____

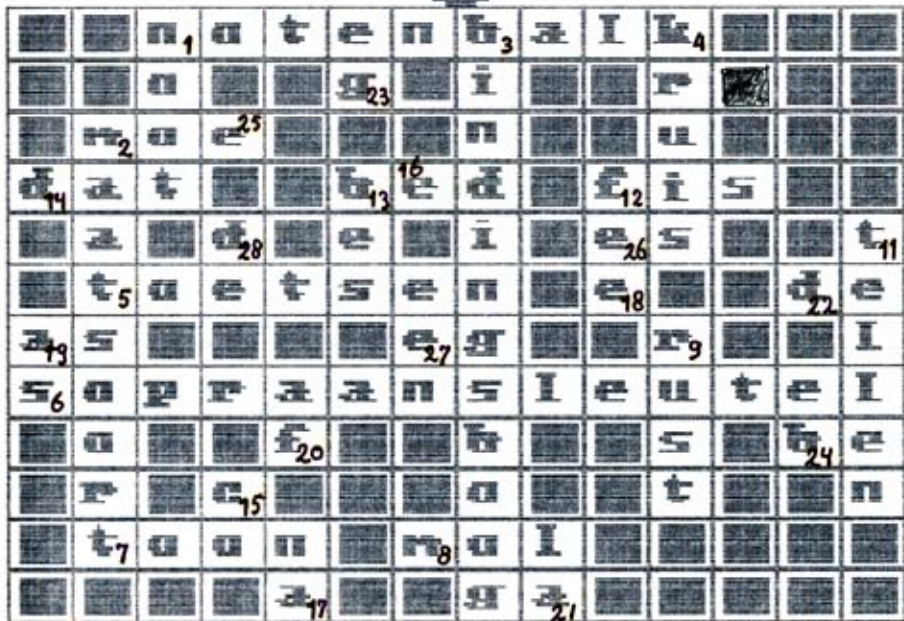
OPGAVE voor datum _____

a) Tel-, klap- en speel dit liedje. _____

Behaald aantal punten _____

puzzelen

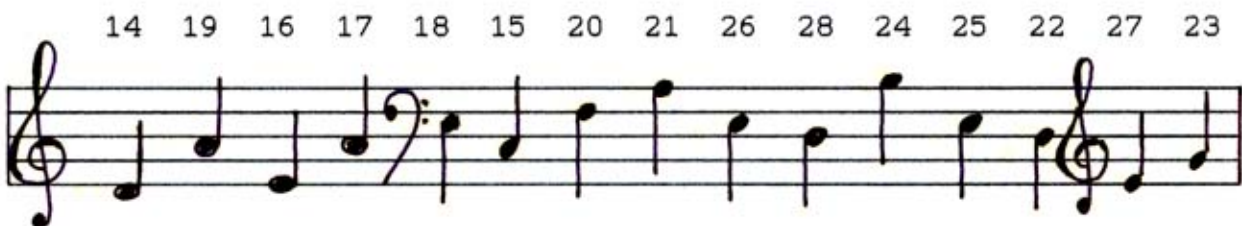
HORIZONTAAL:

VERTIKAAL:

- 1) dit is een?
- 5) Op een piano zitten?
- 6) Een andere naam voor de G-sleutel?
- 7) Als je een toets indrukt krijg je een?
- 8) Dit is een ..*b*....teken?
- 12) hoe heet die noot?

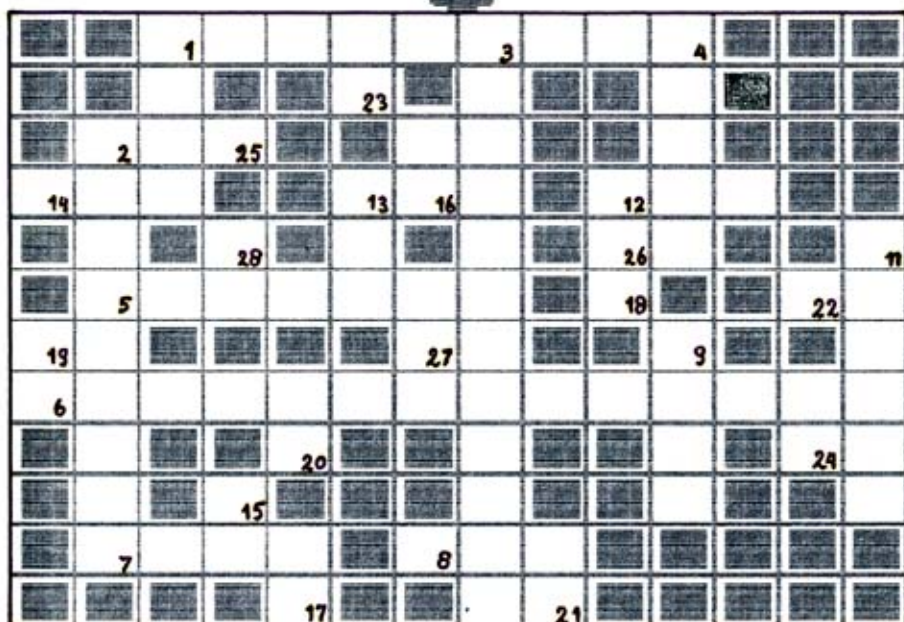
- 1) dit is een?
- 2) $\frac{4}{4}$ is een.....?
- 3) dit is een.....?
- 4) # dit is eenteken?
- 9) dit is eenteken?
- 11) Om in de maat te spelen moet je?
- 13) hoe heet die noot?

Vul de notennaam in de puzzel op het desbetreffende nummer.

Behaald aantal punten _____

puzzelen

HORIZONTAAL:

- 1) dit is een?
- 5) Op een piano zitten?
- 6) Een andere naam voor de G-sleutel?
- 7) Als je een toets indrukt krijg je een?
- 8) Dit is een .. *b*...teken?
- 12) hoe heet die noot?

VERTIKAAL:

- 1) dit is een?
- 2) $\frac{4}{4}$ is een.....?
- 3) dit is een.....?
- 4) $\#$ dit is eenteken?
- 9) dit is eenteken?
- 11) Om in de maat te spelen moet je?
- 13) hoe heet die noot?

Vul de notennaam in de puzzel op het desbetreffende nummer.

Behaald aantal punten _____

MELODIEBOUW

Als we onderstaand muziekstukje goed bekijken zien we dat de maten 1, 2 en 3 het zelfde zijn als de maten 5, 6 en 7. De maten 4 en 8 zijn ten opzichte van elkaar iets anders. De noot C in maat 4 wordt in maat 8 twee tellen. De noot E in maat 4 wordt in maat 8 weggelaten. De maten 4 en 8 zijn in dit muziekstukje heel belangrijk omdat ze het rustpunt en het einde van dit muziekstukje aangeven (4 maten komma en 4 maten punt). Dit noemen we dan: 4 maten voorzin (komma) en 4 maten nazin (punt).

SPEEL DIT MUZIEKSTUKJE MAAR EENS!

Musette

VOORZIN

maat 1 2 3 4 (komma)

NAZIN

maat 5 6 7 8 (punt)

OPGAVE voor datum _____

- a) Maak op het werkblad 13a de melodiën compleet door de voorzinnen te voorzien van een nazin.

Behaald aantal punten _____

WERKBLAD 13 a

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

VOORZIN

Musical notation for the first system. It consists of a single treble clef staff in 4/4 time. The melody starts with a triplet of eighth notes (G4, A4, B4), followed by a quarter note (C5), a quarter note (B4), a quarter note (A4), a quarter note (G4), a quarter note (F4), a quarter note (E4), a quarter note (D4), a quarter note (C4), a quarter note (B3), a quarter note (A3), and a quarter note (G3). A fermata is placed over the final G3 note. The word "NAZIN" is written below the staff.

Musical notation for the second system, consisting of a single treble clef staff. It contains a single quarter note (G4) in the first measure, followed by three empty measures. The system ends with a double bar line.

VOORZIN

Musical notation for the third system. It consists of a single treble clef staff in 2/4 time. The melody starts with a quarter note (G4), followed by an eighth note (A4) and a sixteenth note (B4) beamed together, then a quarter note (C5), a quarter note (B4), a quarter note (A4), a quarter note (G4), a quarter note (F4), a quarter note (E4), a quarter note (D4), a quarter note (C4), a quarter note (B3), a quarter note (A3), and a quarter note (G3). A fermata is placed over the final G3 note. The word "NAZIN" is written below the staff.

Musical notation for the fourth system, consisting of a single treble clef staff. It contains a single quarter note (G4) in the first measure, followed by three empty measures. The system ends with a double bar line.

VOORZIN

Musical notation for the fifth system. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff, both in 3/4 time. The treble staff melody starts with a quarter note (G4), followed by an eighth note (A4) and a sixteenth note (B4) beamed together, then a quarter note (C5), a quarter note (B4), a quarter note (A4), a quarter note (G4), a quarter note (F4), a quarter note (E4), a quarter note (D4), a quarter note (C4), a quarter note (B3), a quarter note (A3), and a quarter note (G3). A fermata is placed over the final G3 note. The bass staff accompaniment starts with a quarter note (G3), followed by a quarter note (F3), a quarter note (E3), and a quarter note (D3). The word "NAZIN" is written below the bass staff.

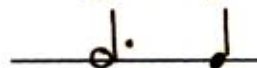
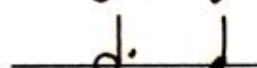
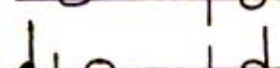
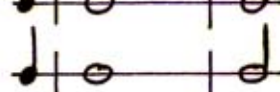
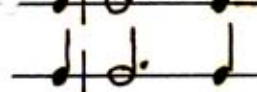
Musical notation for the sixth system. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains a single quarter note (G4) in the first measure, followed by three empty measures. The bass staff contains a single quarter note (G3) in the first measure, followed by three empty measures. The system ends with a double bar line.

RITMISCHE WOORDEN

Als we een woord gaan vertalen in een ritme met noten, moeten we er op letten dat de klemtoon van het woord ook in het ritme terug te vinden is. B.v. roepnamen:

JanNoor-tje

of

Frouk-jeKlaar-tjeKa-ri-naMa-rie-ke

Vul je eigen naam in.

Hieronder een voorbeeld hoe je een hele zin ritmisch kunt vertalen met noten.

3
4

Els- je Fi- de- rels- je, zet je klomp- jes bij 't vuur,
moe- der bakt pan- ne- koe- ken maar het meel is zo duur.

OPGAVE voor datum

a) Vertaal onderstaande zinnen met noten in een ritme.

Do, re, mi, fa, sol, de boer die sloeg zijn knol,
de knol die sloeg op hol! do, re, mi, fa, sol.

Behaald aantal punten _____

MAATACCENTOPGAVE voor datum

Lees dit hoofdstuk goed door. De volgende week stel ik een paar vragen.

We hebben gezien dat een maatsoort bepaalt hoeveel tellen er in een maat gaan. Nemen we een $4-\overset{2}{-}$, $4-\overset{3}{-}$ of $4-\overset{4}{-}$ maatsoort dan weten we dat er 2-, 3-, of 4 kwartnoten in een maat gaan dus 2-, 3- of 4 tellen. Je kunt je nu afvragen waar die $4-\overset{2}{-}$ maatsoort voor dient want het lijkt alsof een muziekstukje in $4-\overset{2}{-}$ net zo goed in een $4-\overset{4}{-}$ maatsoort genoteerd kan worden. Dit kan echter niet omdat in ieder muziekstuk een bepaalde cadans zit die in het notenschrift wordt aangegeven doormiddel van die maatsoorten.

Cadans vinden we overal ook in ons zelf, bijvoorbeeld de hartslag en het ademen. Ook rondom ons heen zoals het tikken van een klok: tik- tak- tik- tak- of in de trein waar de wielen iedere keer op de naden van de rails: ka- boem- ka- boem te horen geven. Vaak hoor je ook daardoor dat een trein afremt doordat het ka-boem steeds trager gaat.

Om op de cadans in muziek terug te komen, als je naar verschillende muziekstukjes luistert hoor je dat de cadans kan verschillen. Bij de een komt die om de 2 tellen, bij de andere om de 3- of 4 tellen. In de muziek noemen we die cadans een zwaar maatdeel of maataccent.

Bij een $4-\overset{4}{-}$ maatsoort zo:

$\left| \underline{1} \ 2 \ 3 \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \ 4 \right|$

Bij een $4-\overset{3}{-}$ maatsoort zo:

$\left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ 3 \right|$

Bij een $4-\overset{2}{-}$ maatsoort zo:

$\left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right| \left| \underline{1} \ 2 \right|$

De $4-\overset{4}{-}$ maatsoort heeft ook nog een nevenaccent en wel op de 3e tel.

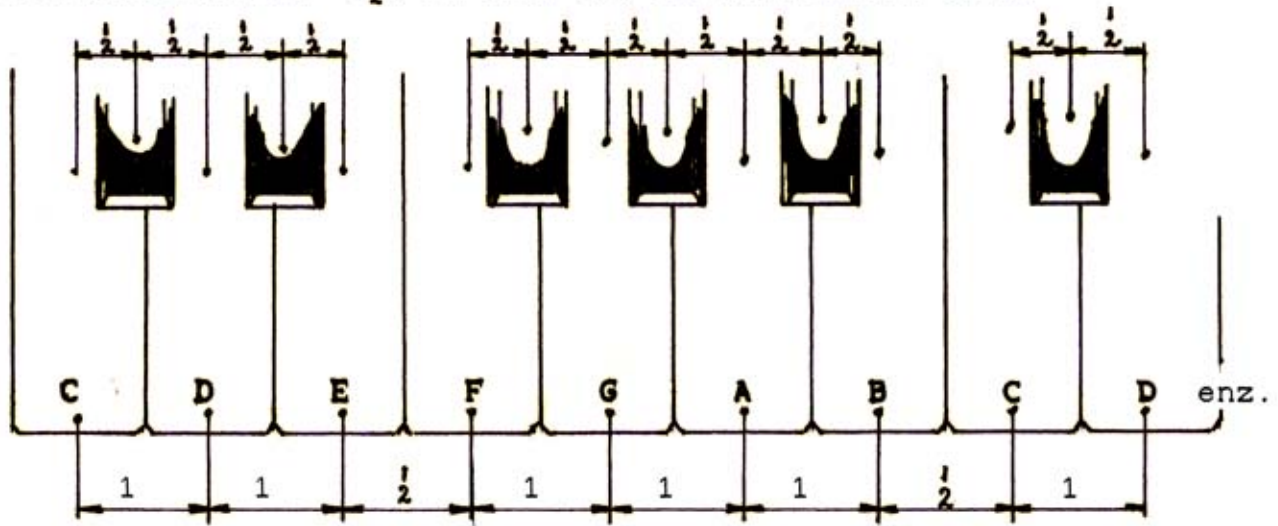
$\left| \underline{1} \ 2 \ \underline{3} \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ \underline{3} \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ \underline{3} \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ \underline{3} \ 4 \right| \left| \underline{1} \ 2 \ \underline{3} \ 4 \right|$
 hoofdaccent nevenaccent

Er zijn nog meerdere maatsoorten maar hierover later.

Behaald aantal punten _____

HELE- EN HALVE TOONSAFSTANDEN

Net zoals we afstanden kennen in b.v. meters hebben tonen van verschillende hoogte ten opzichte van elkaar een bepaalde afstand. B.v. de afstand van C naar D noemen we een hele toonsafstand en de afstand van C naar de eerst volgende rechter zwarte toets noemen we een halve toonsafstand. De afstand van E naar F en B naar C zijn ook halve toonsafstanden, hier zit geen zwarte toets tussen. Hoe dit komt beschrijf ik later in deel 2 van dit werkboek. Bekijk het schema met halve- ($\frac{1}{2}$) en hele (1) toonsafstanden goed.

OPGAVE voor datum

a) Vul hieronder voor de afstand heel (1) of voor half ($\frac{1}{2}$) in.

Behaald aantal punten _____

TONEN RADEN 2

OPGAVE voor datum

- a) De volgende week speel ik de centrale C met daarna de D, E, F, B, A of de G. Jullie moeten dan raden welke toon boven- of onder de centrale C klinkt en deze hieronder opschrijven.

- b) Vul onder de noten de notennamen in.

Behaald aantal punten _____

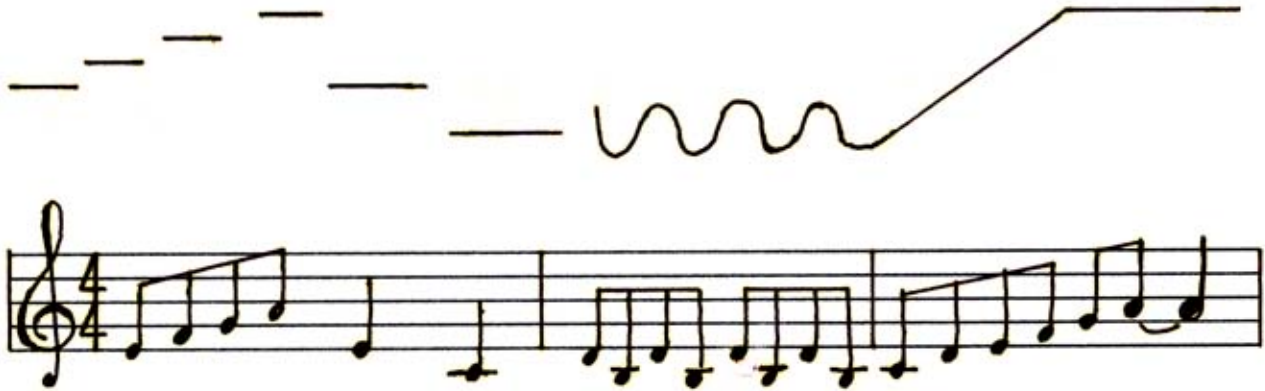
OPGAVE voor datum

- a) Tel en klap onderstaande ritmenblokken.
 b) Tel en klap deze ook door elkaar b.v. 1, 4, 5, 6 enz.

Behaald aantal punten _____

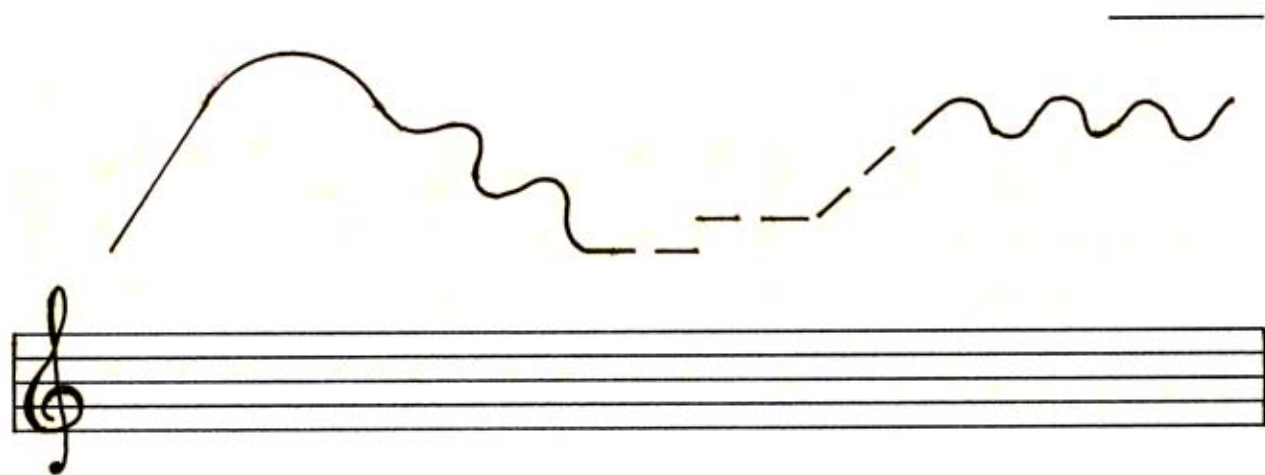
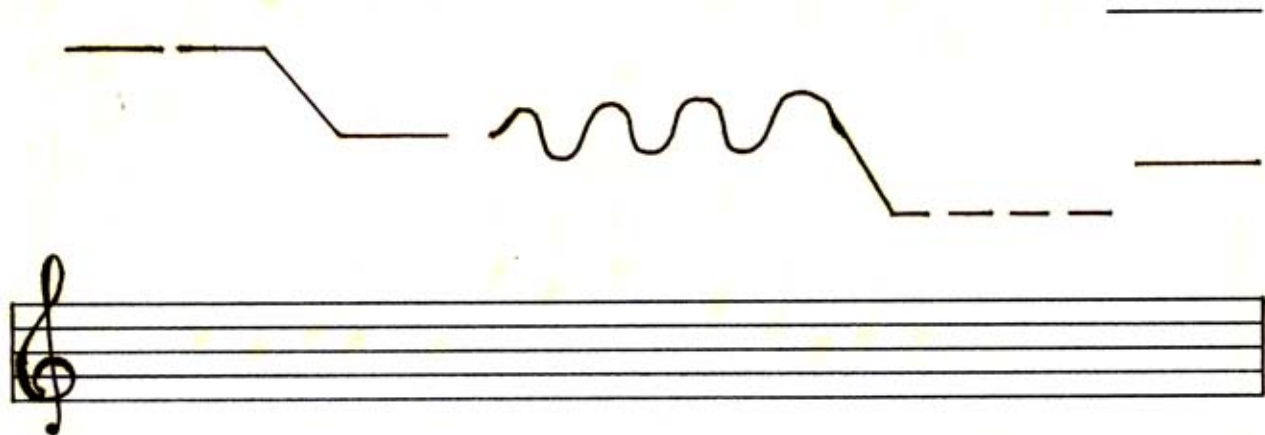
FIGUREN OMZETTEN IN NOTENSCHRIFT

Hieronder enkele voorbeelden hoe je een figuur om kunt zetten in het notenschrift.

OPGAVE voor datum _____

a) Zet onderstaande figuren om in notenschrift.

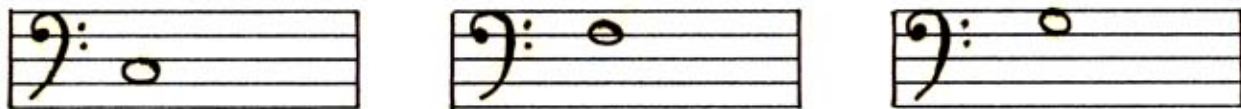

Behaald aantal punten _____

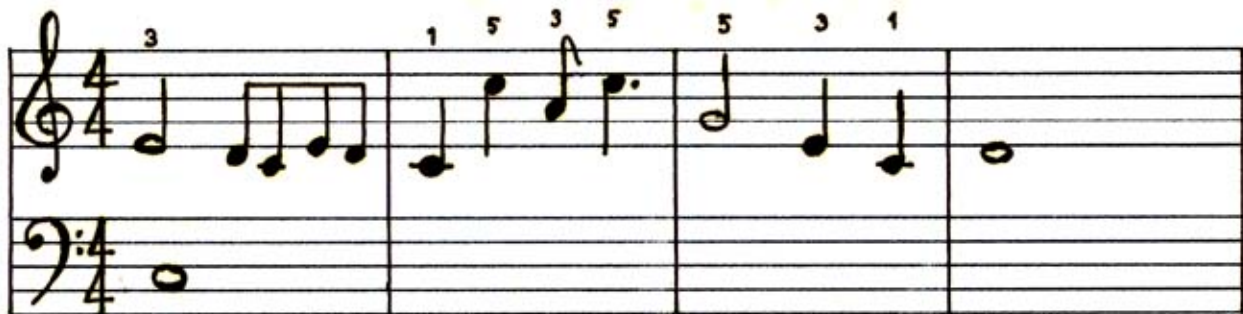
SAMENKLANKEN

OPGAVE voor datum _____

C F G

a) Noteer onder de melodiën in elke maat een van de bovenstaande bastonen waarvan je denkt dat die er bij past.

C

FINE

D.C. AL FINE

Behaald aantal punten _____

LUISTER OEFENINGEN

OPGAVE voor datum -----

- a) Speel bovenstaande samenklanken van halve- en hele toonsafstanden en luister daar goed naar. De volgende week speel ik deze door elkaar. Jullie moeten dan raden welke toonsafstand er klinkt en hieronder opschrijven half ($\frac{1}{2}$) of heel (1).

Behaald aantal punten _____

OPGAVE voor datum -----

- a) Maak hieronder zelf een melodie in $\frac{3}{4}$ maat.

Behaald aantal punten _____

DE UITEENGEVALLEN MELODIE IN ELKAAR ZETTEN

OPGAVE voor datum _____

a) Zet de uiteengevallen bekende melodie weer in elkaar.

Behaald aantal punten _____

OPGAVE voor datum _____

- a) Noteer op het werkblad 21a de ontbrekende rusten.
- b) Vul ook de notennamen in.
- c) Kruis op het werkblad 21a de 9 notatiefouten aan.

Behaald aantal punten _____

WERKBLAD 21 a

XXXXXXXXXXXXXXXX

a) VUL DE RUSTEN IN
b) VUL DE NOTENNAMEN IN

F

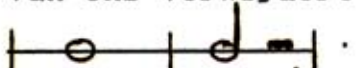
C B

D

D

KRUIS DE FOUTEN AAN

DE ROEPNAAM OMZETTEN IN EEN MELODIE

Op blz. 14 hebben we roepnamen om gezet in een ritme. Nu gaan we de noten van dit ritme ook een bepaalde hoogte geven. We nemen de naam Froukje als voorbeeld. Als Froukje ver van ons verwijderd is en we roepen haar dan krijgen we dit ritme . Bij een roepnaam is de afstand tussen die twee noten altijd $1\frac{1}{2}$ toonsafstand (heel+half) waarvan de eerste noot het hoogste is. Bij een naam die je in drie delen kunt verdelen b.v. Ma-rie-ke is de tweede toon het hoogste. Dus daar waar de klemtoon valt is de toon het hoogste. Zie v.b.

Frouk- je Ma- rie- ke Jan

De roepnaam kun je ook in een melodie verwerken.
Hieronder- en op blz. 23 een voorbeeld.

Frouk- je Frouk- je

De roepnaam Marieke kun je in een melodie met opmaat verwerken.
B.v

Ma- rie- ke VOORZIN Ma-

rie- ke NAZIN

OPGAVE voor datum _____

- a) Verwerk op het werkblad 23a je eigen roepnaam in een melodie.
Je mag kiezen tussen een balk met de G- sleutel of twee balken met de F- sleutel er bij.

Behaald aantal punten _____

OPGAVE voor datum _____

- a) Maak ritmen in verschillende maatsoorten met bindingsboog en achtste noten er bij.

- b) Zorg dat je deze ook kunt tellen en klappen.

Behaald aantal punten _____

WERKBLAD 23a

~~~~~

Handwriting practice area consisting of ten sets of four horizontal lines.

DE VOORNAAM ALS MOTIEF

Als Froukje haar broertje pest en moeder merkt dat, dan roept de moeder b.v. "Froukje laat dat" In dit geval zijn de tonen van de naam Froukje integenstelling tot de roepnaam heel wat korter en de afstand tussen de tonen is kleiner geworden.

B.v.

Ga ik zo'n groepje tonen bijvoorbeeld van Marieke ontwikkelen tot een complete melodie of muziekstukje, dan noem je die tonen een motief. Met het ontwikkelen van een motief wordt bedoeld het steeds herhalen van dat motief waarbij het ritme en/of de hoogte van de tonen veranderen. Er mogen ook tonen toegevoegd- of weggelaten worden als de kern waaruit het motief is opgebouwd herkenbaar blijft.

Hieronder enkele voorbeelden:

Op het onderwerp motief kom ik in deel 2 van dit werkboek nog terug.

OPGAVE voor datum _____

- a) Ontwikkel op het werkblad 25a over 4 maten de aangegeven motieven.
- b) Vul op het werkblad 25a bij de melodieën de maatstrepen en de notennamen in.

Behaald aantal punten _____

TONEN RADEN 3

OPGAVE voor datum _____

The image shows a musical exercise on two staves. The top staff contains six notes: C, B, A, G, F, E, with their respective letter labels written above each note. The bottom staff contains six notes: C, D, E, F, G, A, with their respective letter labels written below each note. A double bar line is positioned between the two staves, indicating a sequence of notes to be played.

- a) De volgende week speel ik de centrale C met een van de bovenstaande noten. Jullie moeten dan raden welke toon boven- of onder de centrale C klinkt en deze hieronder opschrijven.

- b) Klap en tel onderstaande ritmen in $\frac{3}{8}$ en $\frac{6}{8}$ maat.

The image shows a rhythm exercise on two staves. The top staff is in 3/8 time and the bottom staff is in 6/8 time. Both staves contain rhythmic patterns of eighth and sixteenth notes, with some notes beamed together. The patterns are identical in both staves, illustrating the relationship between the two time signatures.

Behaald aantal punten _____

WERKÓLAD 25a

~~~~~

NOTIEF

Three musical staves are shown, each with a treble clef. The first staff is in 2/4 time and contains two quarter notes. The second staff is in 3/4 time and contains three quarter notes. The third staff is in 4/4 time and contains four quarter notes. Each staff is followed by two empty staves.

MELODIEËN

Four musical staves are shown. The first two staves are in bass clef: the first is in 6/8 time and the second is in 3/4 time. The last two staves are in treble clef: the third is in 4/4 time and the fourth is in 2/4 time. The music includes various note values, rests, and accidentals (sharps and flats). Some notes are connected by slurs.

SEQUENSEN

Een sequens is het hoger- of lager herhalen van een groepje tonen. Het ritme en de melodische lijn blijft steeds hetzelfde. Zie v.b.

Bij de etuden wordt vooral bij de opschuif oefeningen veel gebruik gemaakt van sequensen. Zie v.b.

R.H. 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 enz.
L.H. 4 3 2 1 4 3 2 1 4 3 2 1 enz.

1 2 3 4 2
4 3 2 1 3

Dit zijn goede oefeningen voor je vingers speel ze maar eens.

OPGAVE voor datum

- Maak op het werkblad 26a vingeroefeningen over 8 maten met het aangegeven groepje tonen.
- Speel deze vingeroefeningen.

Behaald aantal punten _____

WERKBLAD 26 a

XXXXXXXXXXXXXXXX

1

2

3

4

AKKOORDEN

Een akkoord is een samenklank van minimaal 3 tonen. De tonen van een akkoord kunnen tegelijk- of achter elkaar klinken (gebroken). Hieronder enkele voorbeelden:

Tegelijk

Gebroken

Over de opbouw van akkoorden komen we in deel 2 van dit werkboek terug.

OPGAVE voor datum

- a) Noteer op het werkblad 27a in elke maat een van de onderstaande gebroken akkoorden onder de melodie.

Behaald aantal punten _____

WERKBLAD 27 a

~~~~~

3 1

4/4

Musical notation system 1, first system. Treble clef, 4/4 time signature. The right hand has a triplet of eighth notes (G4, A4, B4) followed by a quarter note (C5), then a quarter note (B4), a quarter note (A4), and a quarter note (G4). The left hand has a quarter note (G3), a quarter note (F3), a quarter note (E3), and a quarter note (D3).

Musical notation system 2, second system. Treble clef, 4/4 time signature. The right hand continues with a quarter note (G4), a quarter note (A4), a quarter note (B4), and a quarter note (C5). The left hand has a quarter note (G3), a quarter note (F3), a quarter note (E3), and a quarter note (D3).

2 3 5 4 3 2 1 2 3 4 5 1 3 2 1

Musical notation system 3, third system. Treble clef, 4/4 time signature. The right hand has a quarter note (G4), a quarter note (A4), a quarter note (B4), and a quarter note (C5). The left hand has a quarter note (G3), a quarter note (F3), a quarter note (E3), and a quarter note (D3).

3

Musical notation system 4, fourth system. Treble clef, 4/4 time signature. The right hand has a quarter note (G4), a quarter note (A4), a quarter note (B4), and a quarter note (C5). The left hand has a quarter note (G3), a quarter note (F3), a quarter note (E3), and a quarter note (D3).

VINGEROEFENINGEN

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Exercise 1: Treble clef, 4/4 time. Measures 1-4. Fingerings: 1 2, 1 2 3. The bass line consists of quarter notes: C2, D2, E2, F2, G2, A2, B2, C3.

Exercise 2: Treble clef, 4/4 time. Measures 1-4. Fingerings: 1, 4, 3. The bass line consists of quarter notes: C2, D2, E2, F2, G2, A2, B2, C3.

Exercise 3: Treble clef, 4/4 time. Measures 1-4. Fingerings: 1, 5. The bass line consists of quarter notes: C2, D2, E2, F2, G2, A2, B2, C3.

Exercise 4: Treble clef, 4/4 time. Measures 1-4. Fingerings: 5, 4, 3, 4. The bass line consists of quarter notes: C2, D2, E2, F2, G2, A2, B2, C3. Slurs connect the notes in the treble clef.

VINGEROEFENINGEN

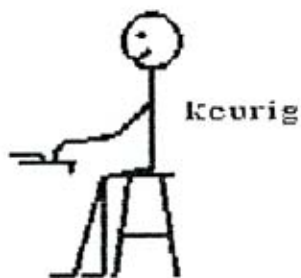
~~~~~

1 1 3 2 3 2

1 3 2 1 2 5

3 1 2 1 3 2

2 1 2 1

VINGEROEFENINGEN

~~~~~

3 4 3 4
2 3 2 3
1 2 1 2

1 2 3 4

1 2

1 2 3 4

2 3 4 3 2 2

1 2

1 2

1 2 3 2 1

VINGEROEFENINGEN

NNNNNNNNNNNNNNNNNNNN

5 5 3 4 2 3 3 2

5 3 4 2 4

5 1 1 1 1 1 1 1 1 1

5 3 4 2 3 2 2 4